

Motion till riksdagen

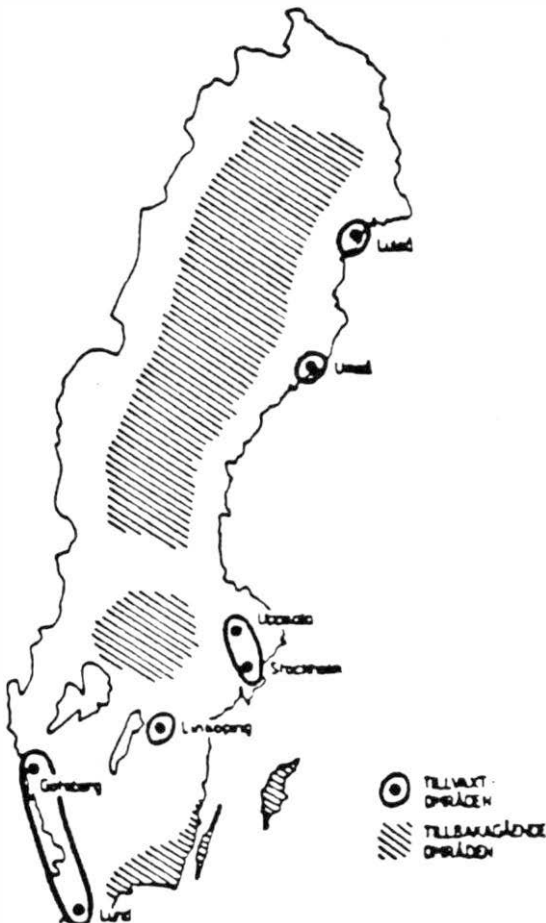
1988/89:Ub615

av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c)

Utbildningspolitiska åtgärder i Kalmar län

Nyckelord för regional utveckling är i dag forskning och utveckling, utbildning och teknikspridning. De regioner som i dag växer snabbast kännetecknas av att de har en god tillgång till allt detta. Det är framför allt universitets- och högskoleorterna och regionerna runt dessa som i dag är i den lyckliga situationen. Tillväxtregioner kallas de också, och hit hör främst i dag Stockholm/Uppsala, Göteborg, Malmö/Lund, Linköping/Norrköping, Umeå och Luleå.

Det räcker inte med att satsa tillräckligt med resurser på utbildningsväsendet. Resurserna måste också fördelas rättvist över hela landet så att utbildningsutbudet blir tillgängligt för alla.

Utbildningsväsendets utformning är avgörande såväl för den regionala utvecklingen som för den enskildes möjligheter att förverkliga sina intressen och ambitioner. Resurserna skall bidra till att främja en regional utveckling som i sin tur kan motverka och vända nuvarande folkomflyttning och koncentrationspolitik.

Denna syn på kunskapsförmedlingens och kunskapsutvecklingens centrala roll för landets och länets totala utveckling, för möjligheterna att skapa en regional balans, för den enskildes utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna till social utjämning i vårt samhälle, är grunden för att centern prioriterar insatser för utbildning och forskning framför andra samhällsområden.

Regeringens besparingsförslag

I budgetpropositionen föreslår regeringen en ny stor besparing om 167 milj. kr. som skall drabba grundskolan. Besparingen som är en del av regeringens misslyckade lönepolitik, innebär att veckotimpriserna för grundskolan minskas med 1 % med omedelbar verkan.

Regeringens förslag rimmar illa med tidigare löften om att satsa på skolan. Menar regeringen att landets ekonomi är så dålig att vi inte har råd att ge våra barn och ungdomar en bättre utbildning?

Resultatet blir ofrånkomligen att eleverna drabbas. Besparingen innebär större klasser, vilket i sin tur drabbar de riktigt små skolorna. Det är dessa som nu antagligen får stryka på foten.

Kalmar län har sex glesbygdsskolor med mindre än 18 elever, nämligen Hallingeberg, Eriksmåla, Pelarne, Västrum, Blankaholm och Bråbo.

Att man får större klasser kommer också att drabba dem som behöver mycket stöd.

Efter allt tal i valrörelsen om att det nu var slut med besparingar och att det skulle ske satsningar på skolans område känns årets budget som en stor besvikelse.

Vi anser att små skolenheter ska bevaras och att det ska vara högst 25 elever i varje klass.

Gymnasieskolan med plats för alla

Centern har under en följd av år krävt en totaldimensionerad gymnasieskola som ger utrymme för alla ungdomar under 20 år att få en avslutad gymnasieutbildning. Detta kan då ske direkt efter grundskolan eller senare då eleverna tas in som äldresökande till gymnasieskolan.

Regeringens förslag till dimensionering av gymnasieskolan för de kommande åren innebär i realiteten en sänkning av ambitionsnivån och ligger långt ifrån den målsättning som har uttalats av både regering och riksdag.

Den reformering av yrkesutbildningen som har inletts måste nu fullföljas i snabb takt.

Våren 1988 då man första gången kunde söka den nya 3-åriga yrkesutbildningen (ÖGY) var intresset stort i länet. 600 platser söktes.

Utdelningen för Kalmar län blev synnerligen liten: en omvårdnadslinje om 30 platser vid Stensöskolan och en industriell-teknisk linje om 16 platser i Oskarshamn. 46 platser av 600 önskade!

Detta år är intresset av naturliga skäl betydligt mindre. Det har varit så mycket från och till och svikna förhoppningar att många kommuner avvaktar att ansöka.

Många ungdomar från länet kommer tyvärr att stå utan gymnasieplats på grund av otillräcklig tilldelning. *Vi kräver en gymnasieskola med plats för alla och en snabb övergång till 3-årig yrkesutbildning.*

Läraryrkesutbildning för framtiden

Våren 1988 beslöt riksdagen att dels öka dimensioneringen av grundskolläraryrkesutbildningen, dels förlägga ett antal av dessa utbildningsplatser till högskolan i Kalmar. Avsikten var att den första intagningen skulle ske höstterminen 1989.

I budgetpropositionen fullföljer inte regeringen detta riksdagsbeslut. Motivet anges vara det låga antalet behöriga sökande till de utbildningsorter som redan i år inlett den nya läraryrkesutbildningen.

Vi anser detta vara en allvarlig felbedömning. Vi vet att de ökade födelsetalen och de förväntade, stora pensionsavgångarna från dagens lärarkår kommer att leda till en allvarlig läraryrkesbrist om inte aktiva åtgärder vidtas för att öka rekryteringen till läraryrket. Utbildningskapaciteten behöver utökas ytterligare.

I stället för nedskärningar krävs åtgärder för att göra läraryrket så attraktivt att fler ungdomar söker sig till utbildningen. För detta krävs en bättre personalpolitik, konkurrenskraftiga löner och en ordentlig informationskampanj riktad till gymnasieskolans elever. För sökande med otillräckliga förkunskaper måste kompletterande utbildning stå till buds. *Vi kräver att läraryrkesutbildningen vid högskolan i Kalmar startar som planerat under hösten 1989.*

Vuxenutbildning – en växande uppgift

Samtidigt som våra barn och ungdomar ges en allt bättre utbildning så uppstår ständigt nya utbildningsbehov också hos vuxna. Fortfarande finns stora utbildningsklyftor kvar att överbrygga och nya kunskapsklyftor uppstår ständigt. Ny teknik och ny arbetsorganisation ställer nya krav på de redan yrkesverksamma. Dessa nya kompetenskrav måste mötas med vuxenutbildningsinsatser.

Anslaget till studieförbunden har i år räknats upp och återställts vilket är glädjande för alla studieförbund som har en stor verksamhet i länet.

Trots utbyggnaden av andra skolformer har folkhögskolan på intet sätt spelat ut sin roll. Snarare tvärtom. Fortfarande finns det många vuxna för vilka folkhögskolan utgör det enda fungerande utbildningsalternativet. Det gäller t.ex. lågutbildade och invandrare.

Mot. 1988/89
Ub615

I länet finns många folkhögskolor som är beroende av att staten tillskjuter medel för driften.

Hittills har folkhögskolans statsbidrag gradvis trappats ner. Staten har vidtagit ytterligare en åtgärd, som är till nackdel för folkhögskolan som helhet. Man har medgivit inrättandet av ett antal nya folkhögskolor, något som i och för sig är positivt. Finansieringen av de nya skolorna har emellertid skett genom att man tagit elevveckor från befintliga skolor.

Fortsätter denna omfördelningspolitik kommer länets folkhögskolor inte bara att tvingas minska sin verksamhet. Anställningstryggheten för en del av deras lärare kommer att försvinna. Det är svårt att förstå vilka vinster detta skulle innebära.

Vi anser att det är angeläget att folkhögskolorna får fortsatta möjligheter att utvecklas och att utveckla sina speciella profiler.

Högskolan

Att sprida den högre utbildningen och att slå vakt om och vidareutveckla de mindre högskolorna är oerhört viktigt, såväl med tanke på utbildningens tillgänglighet för den enskilda människan som med tanke på regionens – länets utveckling. Det finns i dag ett klart samband mellan närhet till högskola, utbildning, forskning och expansion, och utveckling av kringliggande områden.

Kalmar högskola har i årets budgetproposition behandlats välvilligt om man bortser från anslaget till lärarutbildningen. Det är bra.

För Kalmar läns del är det av såväl utbildningspolitiska som regionalpolitiska skäl av synnerlig vikt att högskolan inte bara får behålla sin nuvarande kapacitet och profil utan också ges möjligheter och resurser att breddas, fördjupas och vidareutvecklas inom områden som miljö, teknik, naturvetenskap, ekonomi och turism.

När det gäller andelen högskolenyborjare i promille av befolkningen ligger Kalmar län på näst sista platsen i riket.

Högskolan i vårt län måste fungera som en stimulerande faktor såväl för individ som för samhälle och näringsliv. Den bidrar därför på ett avgörande sätt till utvecklingen av länet. För att högskolan i Kalmar skall kunna fylla denna för länet så viktiga funktion även i framtiden är det av avgörande betydelse att ökade resurser tillförs högskolan så att dess utbildningsbas kan breddas och fördjupas. Om inte, är risken stor att ungdomsflykten från länet fortsätter, den ungdomsflykt som under den senaste 10-årsperioden resulterat i att över 18 000 ungdomar tvingats flytta till i första hand orter med differentierad högre utbildning. Denna förödande utveckling måste givetvis stoppas och vändas. Ett av medlen, men ett med avgörande betydelse, är en starkare och bredare högskola i länet – en lokalt och regionalt förankrad högskola, som har möjligheter att både få stimulans och ge stimulans i regelbundna kontakter med regionens näringsliv, arbetsmarknadens organisationer, kommuner, landsting och utvecklingsfond.

Kompetensstrukturen i företagen och arbetskraften har stor betydelse. Den berör mottagningskapaciteten i företagen, förmågan att tillgodogöra sig information och nya kunskaper samt möjligheterna att utnyttja kunskaper och information på ett relevant sätt.

Bilden över utbildningsnivån hos tjänstemän inom handel och industri visar att Kalmar läns andel av arbetskraften med teknisk högskoleutbildning under de senaste tio åren har minskat relativt i riket. I riket har andelen ökat med 9 %

Mot. 1988/89
Ub615

Utbildningsnivå

	1975	Riket	1985	Riket
	H-lån		H-lån	
Förgymnasial	2.9	3.8	4.6	3.1
Tekn. gym.	43.5	45.3	32.1	34.6
Annat gym.	3.8	4.4	4.9	4.4
Teknisk högsk.	11.9	14.5	11.5	23.7
Annan högsk.	2.8	3.1	2.5	4.4
Uppgift saknas	34.9	28.8	44.2	29.8

Den tekniska vidareutbildningen måste prioriteras inom länet. Kreativa miljöer förutsätter tillgång till kompetens och kunskap. Kalmar län har få företag med hög teknologisk nivå. Andelen högutbildade och särskilt kvalificerade tekniker är relativt sett låg. För att kunna vända länets negativa utveckling är det nödvändigt att satsa på utbildning på alla nivåer.

I första hand gäller det utbildningarna till verkstadsingenjör, företagsingenjör och i industriell dator teknik samt ekonomiutbildning. Dessa utbildningar anknyter till länets struktur och bör därför på kortare sikt kunna ge effekt.

Nästa steg kan innebära satsningar på informationsteknik, kemiteknik, miljö- och bioteknik, som visar ett klart behov av utbildad personal.

Länets tekniska resurser inom energisektorn bör stödjas till forsknings- och utvecklingsarbete kring övergång till förnyelsebara energikällor, vilket kommer att medföra behov av såväl nya produkter som nya företag. Utvecklingsfond, länsstyrelse, högskola och regering har här ett stort ansvar för genomförandet. Med målmedveten satsning och ärligt uppsåt utgör denna inhemska framtidssektor en stor utvecklingspotential, såväl ur sysselsättningsmässig som ur ekonomisk-ekologisk synpunkt.

Olika former av distansundervisning måste ges ett ökat utrymme i högskolans utbildningsutbud, framför allt till de äldre studerande.

Vid Kalmar högskola bör också utrymme för utbildning inom mediateknik kunna beredas, med tanke på den FoJo-utbildning (fortbildning för journalister) som nu finns i länet. *Vi kräver en ökad tilldelning av resurserna till grundutbildningen vid högskolan i Kalmar.*

Forskning

Redan i dag förekommer en betydande forsknings- och utvecklingsverksamhet vid de mindre högskolorna, finansierad med externa medel av olika slag. Inför den ökning av statliga FoU-resurser som är alldeles nödvändig för att vårt land skall kunna fortsätta att hävda sig i en hårdnande internationell

konkurrens, bör man överväga att satsa en del av dessa forskningsresurser på fler högskolor.

Det är viktigt att även de mindre högskoleenheterna, som Kalmar, får forskningsanknytning för att ge stimulans till grundutbildning och möjliggöra för studerande som avslutat grundutbildningen att fortsätta som forskare vid samma högskola. Knytningen till de mindre högskoleenheterna bör ge möjlighet till en inriktning av forskning mot lokala och regionala problemställningar. Forskningen kan därmed utgöra ett stöd för regionens näringsliv och därmed för regionen som helhet.

Fasta forskningsresurser bör kunna etableras vid de regionala högskolorna inom sådana områden där de byggt upp en särskild kompetens. Forskningen kan då bygga vidare på den FoU-verksamhet som redan etablerats med utgångspunkt i den profilering som är kännetecknande för respektive högskola. Därmed får man en naturlig förankring i den omgivande regionens näringsliv och ett ömsesidigt utbyte av satsade resurser.

Vid högskolan i Kalmar har särskilt forskningen kring den marina miljön tilldragit sig berättigat intresse. I samarbete med Askölaboratoriet, knutet till Stockholms universitet, bedriver nu ett tiotal forskare vid högskolan ett framgångsrikt arbete. Ytterligare medel utöver de 1,5 milj. kr. som i årets budgetproposition tilldelats "centra för marin forskning" har utlovats, varför vi avvaktar att här precisera kraven för högskolans i Kalmar del. *Vi kräver en plan för hur de fasta forskningsresurserna ska fördelas till de regionala högskolorna.*

Hemställan

Med stöd av vad som i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättvis fördelning av utbildningsresurserna till Kalmar län,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bevara de små skolorna i Kalmar län,
3. att riksdagen anvisar medel till den treåriga yrkesutbildningen i Kalmar län,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lärarutbildning vid högskolan i Kalmar,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökad resurstilldelning till högskolan i Kalmar,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en gynnsam utveckling för folkhögskolorna i Kalmar län,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av fasta forskningsresurser till högskolan i Kalmar.

Stockholm den 23 januari 1989

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)